

GOVERNMENT DIPLOMA IN 'CO-OPERATION AND ACCOUNTANCY

Sunday, 29th May 2022

(Time : 2.00 p.m. to 5.00 p.m.)

(Maximum Marks - 100)

CO-OPERATIVE BANKING AND CREDIT SOCIETIES
PAPER - VI

(Version - English and Marathi)

N. B. : (1) Attempt all Questions.

(2) Figures to the right indicate full marks.

(3) English version shall be considered as authentic.

1. (A) What do the following abbreviations stands for.

5

- (1) NABARD
- (2) CRAR
- (3) SLR
- (4) DICGC
- (5) KYC

(B) Fill in the blanks.

5

- (1) The central office of the Reserve Bank was initially established in Kolkata but was permanently moved to in 1937.
- (2) Regional Rural Banks (RRBs) are government owned scheduled commercial Banks of India, these Banks are under the ownership of Ministry of Government of India.
- (3) Chapter was added in the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960 for Non-Agriculture Co-operative Credit Societies.
- (4) is the Chairman of Regulatory Board (नियामक मंडळ) formed under Section 144-14 (A) of Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.
- (5) The Co-operative movement in Maharashtra is nourished by a Three Tier Co-operative Credit Structure, at the helm (head) of which is the Bank.

(C) State whether the following statements are true or false.

5

- (1) One of the main functions of RBI is to regulate and supervise the financial system.
- (2) In Net Banking common *modus operandi* is to lure the prospective victim to share the sensitive information which will enable fraudsters to login as a victim and siphon off funds.
- (3) Deposit Insurance and Credit Guarantee Corporation is not a wholly owned subsidiary of the Reserve Bank of India.
- (4) It shall be competent for the Registrar to inspect or cause to be inspected the working of any society under Section 89-A of Maharashtra Co-operative Societies Act.
- (5) Every Society shall, appoint an auditor or auditing firm from a panel approved by the State Government in this behaff in its Annual General Body meeting having such minimum qualifications and experience as laid down in Section 81.

(D) Match the pairs correctly.

5

I

- (1) Appointment of authorised officer
- (2) Registrar's powers to seize records
- (3) Inquiry by Registrar
- (4) Annual General Body Meeting
- (5) Recovery of certain sums and arrears

II

- (a) Section 75
- (b) Section 101
- (c) Section 77-A
- (d) Section 83
- (e) Section 80

2. Write short notes in about 50 words each. (any four)

20

- (1) Why are KYC norms designed ?
- (2) Three Tier Co-operative Credit Structure.
- (3) S.W.I.F.T.
- (4) What does QR code stand for ? How does it work ?
- (5) Seven principles of Co-operatives.

3. Answer in 150 words each. (any three)

30

- (1) Explain the functions of Reserve Bank of India.
- (2) Explain the types of Risks Associated with Internet Banking.
- (3) Explain in short functions of Primary Agriculture Credit Society (PACS), District Central Co-operative Bank (DCCB's) and Urban Co-operative Banks.
- (4) Explain the functions of NABARD.
- (5) Explain the power of Registrar to issue recovery certificate with it's procedure in short.

4. Answer in 400 words each. (any two)

30

- (1) Do's and don'ts to secure your self against online frauds.
 - (2) Explain Non-performing Assets (NPA) also it's causes and effects on the Co-operative Banks or Credit Societies.
 - (3) Give overview of Regional Rural Bank in India (RRBs) also explain about it's ownership, regulation and functions.
-

(मराठी रूपांतर)

सहकारी बँक, संस्था व इतर वित्तीय संस्था

पेपर - ६

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
(३) इंग्रजी माध्यमातील प्रश्नपत्रिका अधिकृत समजावी.

१. (अ) पुढील संक्षिप्त रूपे पूर्ण स्वरूपात लिहा.

५

- (१) एन.ए.बी.ए.आर.डी. (नाबार्ड)
(२) सी.आर.ए.आर.
(३) एस.एल.आर.
(४) डी.आय.सी.जी.सी.
(५) के.वाय.सी.

(ब) रिकाम्या जागा भरा.

५

- (१) सुरुवातीला रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाचे मध्यवर्ती कार्यालय कोलकाता येथे स्थापन करण्यात आले होते. परंतु १९३७ साली ते या ठिकाणी कायमस्वरूपी हलविण्यात आले.
(२) भारतामध्ये प्रादेशिक ग्रामीण बँका (आर.आर.बी.) या सरकारच्या मालकीच्या अनुसूचित व्यावसायिक बँका आहेत, या बँका भारत सरकारच्या मंत्रालयाच्या अखत्यारीत आहे.
(३) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० यामध्ये बिगर कृषि सहकारी पतसंस्थांसाठी प्रकरण क्रमांक समाविष्ट करण्यात आले आहे.
(४) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० च्या कलम १४४-१४ (अ) अंतर्गत नियामक मंडळाची रचना करण्यात आली. या मंडळाचे अध्यक्ष हे आहेत.
(५) महाराष्ट्रामध्ये सहकारी चळवळीचा विकास त्रिस्तरीय रचनेमध्ये झालेला आहे. ज्याच्या अग्रभागी, शिखर बँक म्हणून ही बँक कार्यरत आहे.

(क) खालील विधाने चूक की बरोबर सांगा.

५

- (१) भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या कार्यापैकी आर्थिक प्रणालीचे नियमन व देखरेख करणे हे एक मुख्य कार्य आहे.
(२) नेट बँकिंगमध्ये फसवणुकीची सामान्य पद्धत म्हणजे फसवणूक करणार व्यक्ती खातेदाराला आमिष दाखवून संवेदनशील माहिती घेतात व खात्यामध्ये लॉगिन करून पैसे काढून घेतात (Siphon off Funds).
(३) डिपॉझिट इन्शुरन्स आणि क्रेडिट गॅरंटी कॉर्पोरेशन (डी.आय.सी.जी.सी.) ही भारतीय रिझर्व्ह बँकेची एक संपूर्णपणे मालकी असलेली सहायक कंपनी नाही.
(४) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० च्या कलम ८९-अ नुसार एखाद्या संस्थेची तपासणी घेण्यासाठी निबंधक सक्षम असेल.
(५) कलम ८९ नुसार प्रत्येक संस्था आपल्या अधिमंडळाच्या वार्षिक बैठकीसमोर नेमण्यात आलेल्या, निबंधकाने तयार केलेल्या व राज्य शासनाने किंवा याबाबतीत त्याने प्राधिकृत केलेल्या प्राधिकार्याने मान्यता दिलेल्या नामिकेवर असणाऱ्या संस्थांच्या लेख्यांचे लेखापरिक्षण करण्यास पात्र ठरण्यासाठी विहित करण्यात येईल अशी आवश्यक अर्हता व अनुभव धारण करणाऱ्या, लेखापरिक्षकाकडून किंवा लेखापरिक्षक व्यवसाय संस्थेकडून आपल्या लेख्यांचे लेखापरिक्षण पूर्ण करतील.

(ड) बरोबर जोड्या लावा

५

१

२

(१) प्राधिकृत अधिकाऱ्याची नियुक्ती	(अ) कलम ७५
(२) दफ्तर जप्त करण्याचे निबंधकाचे अधिकार	(ब) कलम १०१
(३) निबंधकाने चौकशी करणे	(क) कलम ७७-अ
(४) वार्षिक सर्वसाधारण सभा	(ड) कलम ८३
(५) विवक्षित रकमांची व थकबाकीची वसुली.	(इ) कलम ८०

२. प्रत्येकी ५० शब्दांमध्ये टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

२०

- (१) के.वाय.सी. (KYC) नियम का बनवले आहेत ?
- (२) त्रिस्तरीय सहकारी पत संरचना.
- (३) स्विफ्ट (S.W.I.F.T.) (एस.डब्ल्यू.आय.एफ.टी.)
- (४) क्यू.आर. कोड (QR code) म्हणजे काय ? ते कसे काम करते ?
- (५) सहकारची सात तत्त्वे.

३. प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

३०

- (१) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची कार्ये थोडक्यात विशद करा.
- (२) इंटरनेट बँकिंगशी संबंधित असलेल्या धोक्यांचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (३) प्राथमिक कृषि पतसंस्था, जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका व नागरी सहकारी बँकाचे थोडक्यात कार्ये स्पष्ट करा.
- (४) नाबार्डची कार्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (५) वसुली दाखला अदा करण्याचे निबंधकाचे अधिकार व त्याची प्रक्रिया थोडक्यात विशद करा.

४. प्रत्येकी ४०० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

३०

- (१) ऑनलाइन घोटाळ्यांपासून (फसवणूक) सुरक्षित राहण्यासाठी काय करावे व काय करू नये ?
- (२) सहकारी बँक/पत संस्थांमध्ये होणारी अनुत्पादक जिंदगी (अकार्यक्षम मत्ता) (एन.पी.ए.) स्पष्ट करा तसेच त्याची कारणे व होणारे परिणाम विशद करा.
- (३) भारतातील क्षेत्रीय ग्रामीण बँक (आर.आर.बी.) यांचा थोडक्यात आढावा तसेच त्यांची मालकी, नियमन व कार्य स्पष्ट करा.